

Steven De Batselier

de wijze man van
Bunsbeek
het grote hart van
Vlaanderen

Bokkensprong

Hij woont langs een zijwegel in het niemandsland tussen Bunsbeek, Hoeleden en Stok, ver van werelds gedruis, afgeschermd zelfs van de zijwegel met een muur, een hoge ijzeren poort, een gruwelijk-grote hond, een deurbel die toch niet wordt gehoord... want hij woont in een huis verborgen nog achter hetzichtbare huis. (Een cocon? Terug naar de baarmoeder?)

Maar de ijzeren poort is niet gesloten: "Gewoon binnengaan!" De burens roepen het van verre. En als de poort openzwaait ontvouwt zich een pastoraal tableau van kleur en leven. De grote, grijze wolfshond blijkt een speelse, pluchen lobbies te zijn! Duiven, kippen, schapen, fruit, bloemen, geluiden van het land... Hier ademt en leeft Steven De Batselier, academisch enfant terrible, origineel denker, auteur van geruchtmakende geschriften, omploeger van het internationaal psychotherapeutisch landschap. En naar wij konden ervaren tijdens een drie-uur-durend gesprek: de liefste man van Bunsbeek, het grootste hart van Vlaanderen!

Praten met Steven De Batselier is een ingrijpend gebeuren. Zijn kosmische geest en wetenschappelijke kennis maken dat zijn praten voortdurend luidop denken is, existentieel redeneren dat de toehoorder verrijkt. Steven is zo helemaal in de ban van de "totaliteit van het mens-zijn", van de "bevrijding van de individuele mens", van het "uitbouwen van een therapeutische rechtvaardigheid voor iedereen" dat het onmogelijk bleek om hem vooral over zijn eigen persoontje tel aten vertellen. Steven dwaalt af, neen, zijn altruïstische natuur is gewend om alles - ook zichzelf - te plaatsen in het licht van de kosmos en dan wordt alledaagsheid heel erg klein. Hoewel het onze bedoeling was een geleerde professor in zijn dag-dagelijkse bezigheden te portretteren slaagden wij niet helemaal in dit opzet. Hobby's, leef- en eetgewoonten bv. kwamen niet ter sprake: wat zou vragen ernaar banaal hebben geklonken! Steven heeft zoveel belangrijker dingen te vertellen

Aagem

Steven:

Ik werd geboren in het land van Dendermonde en Aalst, in Oudegem, maar iedereen zegt

daar "Aagem" - ge weet wel, het dorp van "De filosoof van Aagem" met Titten en Naten en Patatje! Dat toneelstuk werd geschreven door een gewone boerenjongen van Aagem, door Jef Scheirs. Ik heb met zijn familie veel contact gehad. Karel Ringoet (nog een rebel in psychiaterland; auteur o.a. van "De dans van de witte clowns", nvdr) is toevallig ook van Aagem. Daar kan ik nog een anekdote van vertellen. De papa van Karel en mijn papa waren allebei bestuurslid van de lokale voetbalploeg, "Blue Star". Zijn papa was voorzitter en mijn papa was penningmeester. Tijdens de oorlog was vader Ringoet één van de belangrijkste kerels van de weerstand. Hij was directeur van de Generale Bankmaatschappij in Aalst en hij smokkelde neergeschoten Engelse piloten en gouddeviezen naar Engeland. Wij thuis, wij waren zoezegd "zwarten"... omdat we van voor de oorlog al een Vlaamse overtuiging hadden. Dat had niets te maken met de Duitsers, maar onze streek was de streek van het VNV; iedereen die zich wat respecteerde was bij 't VNV. Het grappige was dat bij ons - het was een handelszaak bij ons - dat vanaf '43 de leider van de "witte brigade" bij ons ondergedoken zat! Onze zaak was altijd open. Niemand kon vermoeden dat daar iemand verstopt zat! Maar ik ben dus groot geworden tussen wit en zwart en dat is erg belangrijk gebleken. Later, tijdens mijn opleiding o.a., kon ik veel beter begrijpen hoe menselijke conflicten ontstaan. Als ge nu de ellende ziet in Joegoslavië bv., als ge onderzoekt waarop tegenstellingen gebaseerd zijn, als ge dan als kind tussen zulke tegenstellingen opgroeit, dat geeft een enorme vrijheid om erover na te denken. De papa van Karel Ringoet werd door de Duitsers opgepakt, door de Gestapo! Gezien wij voor de Duitsers onbesproken waren heeft mijn papa toen vader Ringoet zijn leven kunnen redden. Na de oorlog was het omgekeerd: losgeslagen elementen gingen toen op vele plaatsen de boel kort en klein slaan... maar ze zegden dadelijk: "Bij Julien, (bij mijn papa dus) daar moogt ge niets kapot gaan slaan!".

Chirurg van de ziel

BOK:

U ging naar het college in Dendermonde en daarna naar de universiteit...

Steven:

Toch niet! Nee, ik ben eerst 4 jaar binnen geweest bij de paters van Scheut, op het noviciaat in Zuun! Maar ze hebben me er buitengesmeten, ik was veel te revolutionair. En ik wilde chirurg worden... Eigenlijk ben ik dat ook geworden: chirurg van de ziel!

BOK:

U doctoreerde bij Prof. Dellaert.

Steven:

Ja, Dellaert... Dellaert was een reus, jong! Die heeft prachtige stichtingen gedaan. Eigenlijk is hij de eerste geweest die schizofreentjes niet langer behandelde in gestichten. Over Prof. Dellaert heb ik nog een boek geschreven: het ligt nu bij De Slegte in uitverkoop! Hahaha! Ja, zo gaat dat met wetenschappers... Dit is geen cynisme, hoor! Hahaha! Dat is mildheid!

Van '59 tot '64 deed ik onderzoek in Doornik voor het Ministerie van Volksgezondheid, in het "Etablissement de la défense sociale". Daar zaten toen 1450 mensen opgesloten - veertienhonderdvijftig (!) psychiatrische patiënten waarvan 1000 gecollocerden en 450 geïnterneerden, delinquenten die abnormaal waren verklaard! Er waren 250 bewakers waarvan zo'n 200 analfabeten. Er waren drie psychiaters... halftijds! Voor 1450 mensen! Een echt schandaal! Met Gust Dierckx heb ik daar een film over gemaakt. Ons onderzoek moest dienen als dekmantel voor het Ministerie: minister Kusters kon nu zeggen dat "de universiteiten met het probleem bezig waren"! Alle Belgische instituten van psychologie, psychiatrie en sociologie waren bij het onderzoek betrokken. Er is keihard aan gewerkt; ik weet niet hoeveel miljoenen er tegenaan werden gegooid. Maar weet ge dat er zelfs nooit een eindrapport werd gemaakt?! Het was slechts bedoeld voor de schone schijn...

*Een blad A4-papier veertig maal gevouwen heeft een dikte van 2000 km, ongeveer een derde meer dan de diameter van onze aardbol.
Een doorsnee-mens schat deze dikte op hoogstens twee meter.
Dit is een exemplarische definitie van de doorsnee-mens.*

Homofilie

BOK:

Uw uitgesproken interesse voor homofilie zorgde indertijd voorveel ophef...

Steven:

Doornik was de vuilnisbelt van België. Ze hadden er ook zo'n 150 Antwerpse homofieltjes gedropt. Dat waren "kastaars"! Langs hen heb ik het Antwerps milieu leren kennen... En van daaruit is mijn engagement voor de homo's gegroeid.

Ik ben de eerste geweest in Vlaanderen om de vrijheid van homoseksuelen te gaan bepleiten. Ik heb indertijd - in de jaren zestig - een aantal TV-uitzendingen gemaakt: "Aan derand van de maatschappij". Eerst waren de getuigen onherkenbaar gemaakt maar vanaf de tweede uitzending niet meer. Will Ferdy heeft zich toen o.a. als homoseksueel voor het eerst openbaar getoond. Ik richtte ook de eerste werkgroepen over homosexualiteit op voor studenten in Leuven: bomvolle aula's. Eén van de sprekers was de Franse abbé Marc Oraison en die zei iets wat ik nooit meer heb vergeten: "Mon cher, vu notre condition humaine, c'est normal pour l'être humain d'être anormal." Dat is een geweldige zin, he! Wij hebben de zuiverheid van het dier niet en de zuiverheid van een engel niet... De mens is per definitie een tweeslachtig wezen... Het is vanuit die zin van Marc Oraison dat ik dieper ben beginnen doordenken naar: "Eigenlijk zijn degenen die wij als abnormaal beschouwen ook normaal! En degenen die wij als normaal beschouwen zijn ook abnormaal!" Hieruit is mijn boek "Impasse" gesproken: "het psychosomatisch syndroom van de normale mens".

*Sexualiteit als recreatie is evenwaardig aan sexualiteit als procreatie.
Mensen die geen sexualiteit als recreatie kunnen ervaren worden neurotisch!*

Passage 144

BOK:

Uw naam zal altijd verbonden blijven met "Passage 144"...

Steven:

Ja, dat is erg passionant geweest! Eerst dit: Passage was er nooit gekomen als ik in '77 geen zwaar accident had gehad! Dankzij mijn ongeluk en mijn doodservaring - ik ben klinisch dood geweest - heb ik de schizofrene mens leren begrijpen!

"Het menselijk brein is geen producent van bewustzijn; het menselijk brein is slechts een medium waarlangs bepaalde vormen van bewustzijn zich manifesteren." Dit is een sleutel! Ronald Laing heeft die aangereikt. Dit is voor mij van het meest wezenlijke, het meest belangrijke dat ooit is ontdekt. Deze sleutel verklaart waarom bepaalde schizofreentjes 15, 16 mensen kunnen zijn... waarom, als ge bijna leeggebloed zijt, op een moment dat de hersens zeker niet meer functioneren, dat ge dan toch ervaringen opdoet! Dat is wat ik beschreven heb in "De extatische mens", want dat is wat ik persoonlijk heb meegemaakt in '77! Ge kunt uit uw lichaam treden en later datzelfde lichaam terug gaan bewonen! Het bewustzijn zit niet in de hersenen en hangt er niet aan vast! Schizofrenie kan niet biologisch verklaard worden vanuit de klassieke erfelijkheidsleer maar wel vanuit een

prenataal herbeleven...

Passage 144 was nu eens een echt alternatief in de psychiatrie. Wij noemden het geen "anti-psychiatrie" maar "avanti-psychiatrie"! En ik had gedacht dat men blij zou zijn dat iemand dat deed. Psychiatrische inrichtingen zijn klassieke mastodonten en ik noem hen de "Goelach-archipel"... Het zijn sterfputten, vergeetputten! Men sluit er mensen op, spuit ze plat, ge weet wel... Passage 144 is net het tegenovergestelde: het is kleinschalig, mensen worden er liefdevol onthaald en opgevangen. Zij zijn er geen "patiënten" maar "inwonende gasten", "passanten" die, als hun kneuzingen zijn geheeld het huis als nieuwe, frisse cultuurdragers verlaten. Als ge schizofrenie wilt genezen moet ge teruggaan naar de baarmoeder, tot en met de conceptie. Want van bij de conceptie is er bewustzijn aanwezig! Ge moet dus gewoon een huis maken dat er bijna als een baarmoeder uitziet... dat dezelfde geborgenheid en tederheid geeft, een zuivere horizontale structuur... De resultaten waren ook ongelooflijk! Van de 60 "bewoners" van Passage zijn er toch zeker 50 die er schitterend uitgekomen zijn, mooie mensen die ik nog ontmoet. Het ergste wat men zijn medemens kan aandoen is hem schuldgevoelens geven. Wat dat betreft heeft de Kerk er wat van gemaakt... Vreselijk! Hoe ze voor ons Vlaamse volk de masturbatie tot zonde herleid hebben - jongen! Wie gaat dat ooit herstellen?! Dat zijn onze patiënten geweest al die jaren, he! Masturbatie ging de hersens aantasten, ging vanalles aantasten... Wat ik als therapeut meegemaakt heb!

*Therapeuten hadden nooit moeten geboren worden.
Wellicht waren er dan ook geen patiënten.*

BOK:

En toch werd het even heel erg spannend rond Passage 144!

Steven:

Eind '77 kregen wij een hoop moeilijkheden. Piet de Somer en Roger Blanpain van de Rechtsfaculteit, rector en vice-rector, kwamen een bezoekje brengen en ons hele team rekende op een universitaire erkenning. Jaaa! Nadien zijn ze begonnen! Van Gerven zei mij: "Steven, trek het je niet aan: het is gewoon beroepsnijd!" Heel de gerechtelijke politie van Leuven was komen binnenvallen! Jef Valkeniens, psychiater in Asse, had in het Parlement een klacht ingediend tegen Passage 144! Wij werden beticht van groepssex - stel u voor! - en druggebruik! Druggebruik! Hasj! Tot het gewoon hooi bleek te zijn voor ons dwergkonijntje, voor ons Benedictje! Het heeft geen naam...

Het is toen dat Karel Ringoet, nadat wij elkaar zoveel jaren uit het oog hadden verloren, mij is komen opzoeken en steunen. Ik kreeg de Vereniging van Vlaamse Professoren op mijn hand, ondanks het feit dat ik net in een echtscheidingsprocedure verwickeld zat, wat dan weer voor agitatie zorgde bij de kerkelijke overheid. Natuurlijk zakte de aanklacht als een pudding in elkaar en kon Passage 144 overleven. Dankzij minister Rika De Backer en later minister Herman-Michielsen werd Passage officieel erkend. Rika Steyaert stond er ook helemaal achter... De instelling is onlangs van naam veranderd. Het huis nr. 144 langs de Tiensesteenweg werd verkocht aan een veearts die er nu een dierenkliniek onderbrengt - is dat niet prachtig?! Passage verhuisde naar Heverlee (Ijzermolenstraat nr. 97) en heet sindsdien "Sara". Doelgroep is nu: slachtoffers van incest.(Sara was de vrouw en halfzuster van Abraham, de moeder van Isaak, nvdr)

Wat hebben we uiteindelijk als winst gehaald uit dit initiatief? Zeker de kleinschaligheid die nu in elk instituut is binnengedrongen.

Kanker

BOK:

Bestaat er zoiets als psychische hygiëne die ziektes kan voorkomen?

Steven:

Hart- en vaatziekten, kankers... zijn psychosomatosen! Er zijn een paar virale kankers maar het gros is psychisch! Hart- en vaatziekten hebben psychische oorzaken! Dat is zo; dat is wetenschap! Waarom genezen kankers soms spontaan? Omdat de menselijke relaties zich herstellen, de affectieve patronen! Wat is een kanker? Een cel die op hol slaat, die niet meer in een organisatiesysteem zit... Een organisatiesysteem bestaat uit relatiepatronen en die hebben altijd vier dimensies: ge voelt u goed in uw eigen vel, ge voelt u goed in de buitenwereld, ge voelt u goed in de medemens en ge voelt u goed in uw tijdsperspectief (in uw verleden en in uw toekomst)... Als ge u in die vier dimensies goed voelt kunt ge nooit een kanker ontwikkelen! Dat is totaal onmogelijk!

Bunsbeek

BOK:

Hoe is u in Bunsbeek aanbeland?

Steven:

Dat is een lang verhaal... Nog voor het hoofdstuk Passage wou ik in Keerbergen een "Tempel van de Stilte" bouwen. Daar zouden we therapieën in gedaan hebben, kamerconcerten gehouden hebben... Ze zeggen dat ge de stilte niet kunt gevangen zetten - maar dat is wel! Elke authentische kerk, elke kathedraal doet dat! En dat wou ik in het klein doen en ik ben er ook aan begonnen. Het gebouw staat er, in Keerbergen, in gekloven kalksteen uit de zee, prachtig! Elke steen is een mozaïek van schelpen uit de zee! Maar ja, door omstandigheden is dat allemaal niet kunnen doorgaan...

Het is de rust van de ouderdom, dat er veel uit het geheugen verdwijnt. Daarmee worden de tijden ook serene, daardoor kunnen mensen ook veel mooier oud worden.

BOK:

De Tempel van de Stilte... Heeft u dat in Bunsbeek willen overdoen?

Steven:

Hier is het anders. Hier is het meer open, meer natuur. Hier kan ik rondlopen tussen mijn duifjes, mijn schapen... Maar ja, stilte vindt ge hier ook! Wij zijn hier in '84 gekomen. Wij zochten iets geschikts voor onze nieuwe projecten, o.a. de VZW Gayomard die instaat voor opleiding in prenatale psychodynamiek, verantwoord ouderschap, stervensbegeleiding. In deze oude boerderij hebben we dat kunnen realiseren. Mensen als Dr. J.C. van der Wal, Nederlands arts-anatoom, Lieven L. Portael, An Mertens, psychologe, Karel Ringoet, neuropsychiater, Mieke Knaepkens, ervaringsdeskundige met paranormale begaafdheden... geven hier cursussen!

En wat zo mooi is... Ik kom hier aan als vreemde in dit dorp, en ik word hier gedragen, door al die lieve mensen die mijn burens zijn! Ik ben hier goed onthaald. Ik was al dadelijk klant bij "de mannekes" (Steven doelt hier op de gebroeders Cleynen, landbouwers-winkeliers, nvdr). Dat is hier in het dorp voor mij een aangrijpingspunt geweest van u thuisvoelen. Weet ge, ik had bv. iets besteld bij de mannekes en dan kwam Cois langs met zijn tractor om dat te brengen... Dat was allemaal zo mooi!

De pastoor van Meensel-Kiezegem, Guillaume Vranken, is een Scheutist uit de Filippijnen - een vroege vriend. Langs hem hebben wij Louis leren kennen en deze droom gekocht. Als prinses werden wij hier ontvangen, door Julia en Jan, Kriske en Louis, Leon en Suzanne, André en Christiane, Jean en Yolande, Hildegard en Yvan. En de kring werd ruimer, gewoon onthaal, vriendschap en toewijding. Nieuwe burens zijn gekomen, even

lief.

Steven De Batselier is nu een stukje van Bunsbeek geworden, een heel mooi stukje! De man die in zijn leven 2000 homo's begeleidde, zoveel vaders en moeders ervan, de man die met een ongekeerde tederheid schizofrenen omringde, met hen leefde en hen genas, de man die kleinschaligheid opdrong aan de psychiatrische mastodonten, de man wiens hele leven gewijd was aan het beschermen en optillen van marginalen, die man is rijk! Steven De Batselier is innerlijk rijk, oceanisch rijk. Hij heeft in zijn vriendenkring mensen als Miel Van Campenhout, Karel Ringoet, Marco de Vries, Nederlands grote kankerspecialist. Hij was bevriend met reuzen als Gabriel Marcel, Maarten Lietaert Peerbolte, Ronald Laing, René Dellaert, e.a. Hij wordt door zijn studenten op handen gedragen. Hij geeft gastcolleges tot in Indonesië! Hij is thuis in de wereld van theater (Steven schrijft momenteel een toneelstuk voor het Mechels Miniatuurtheater! Het volgende schrijft hij voor BOK!), van film, TV, schilderkunst. Hij opende talloze tentoonstellingen... Hij omarmt het leven, de mensen - de zwaksten vooral - planten en dieren, met franciscaanse, genezende liefde. Hij is een innig mens, de wijze man van Bunsbeek, het grote hart van Vlaanderen!

"Eigenlijk ben ik gewoon een "rotverwend jonk". Ja! Mijn leven is zo rijk aan ervaringen op zoveel verschillende niveaus... Dat kunt ge alleen maar teruggeven! Dat geven doet ook geen pijn. Ik zou het mooiste van mezelf weggeven omdat het vreugde is."

BOK VII.1, oktober 1992

© kvr (**naar index**)